

ССРЭ КОНСТИТУЦИЯЗЫНЫҢ ТӨЛӨПТИГ ЧУГААЛАЖЫП ТҮР БИС

КИЖИ БҮРҮЗҮНҮН ЧҮҮЛДҮГЗҮНҮШКҮНҮ

Бистин чуртувустун амьдралында политиктик улуг болушкуну—ССРЭ-нин чаа Конституциязынын төлөвилеин бүгү-инин чыгуулаа басты. Бүгү-нүнү чыгуулаа басты улуг эскиргелер болуп, сайырайгай социализм тургустугай. Сайырайгай социализмге иштелидиң үе-чаледине киришкен Совет күүриниң дөлөгөйө ат-алдары бийликтиң эркин орунуустуң төгүлүгү алдан чыгары бистин хожжукедистиң көмүрүнө үлөм-на чокушталат. Бичангай бистин чуртувустун ийгиликчил хожжукедистиң бо үе-чаледине улугдулга болурган. ССРЭ-нин чаа Ундеини Хойбулаууну төлөвилеин акылдап кылган. Ук төлөвиледе иштелидиң политиктик болган экономентик тургууун, сайырайгай социализм үе-чаледине куралы, ролу, оон чаа-чаагырларын эргелери болган хузааларын, чөр-чөдө эрге-чагырага органдарынын со-рулгаарын болган уусу-түлөктөлгөдө айдан айдан тургууу болган. Төлөвиледин чугаалажып көрү чөнүн калбак киржилгези-биле илдепкейи арип турар. Чаа Конституция төлөвилеин парлаан союдарынын клубтары, бригада төптөриниң кызыл-буулаарында көсүкү чөрлөрдө аскылаан. Ол чүүлү доку-ментиниң тус-тус чүүлдеринин айы-биле номчулгалары клубка болган агитаторларга айа-биле органиаастан турар.

Чаа Конституция төлөвилеин чугаалажып көрү турар, коллективтер беттарынын айма-херези шүгүмүдөкчи бээр-биле көрүп, четкестерин чаадырларынын соругаларын салып турар.

Д. САРЫГЛАР,
«Хемчик» совхозта партин секретары.

ЭРГЕЛЕР ИВ ИС, ХҮЛЭЭЛГЕЛЕР ИВ ИС, БЕДИК

1936 чылдын Конституция-зын хузаалар алгадан бээр ам дөдөн акыл чыл эркин. Бу үеиниң дүргүзүлдә бистин чуртувусту улуг эскиргелер болуп, сайырайгай социализм тургустугай. Сайырайгай социализмге иштелидиң үе-чаледине киришкен Совет күүриниң дөлөгөйө ат-алдары бийликтиң эркин орунуустуң төгүлүгү алдан чыгары бистин хожжукедистиң көмүрүнө үлөм-на чокушталат. Бичангай бистин чуртувустун ийгиликчил хожжукедистиң бо үе-чаледине улугдулга болурган. ССРЭ-нин чаа Ундеини Хойбулаууну төлөвилеин акылдап кылган. Ук төлөвиледе иштелидиң политиктик болган экономентик тургууун, сайырайгай социализм үе-чаледине куралы, ролу, оон чаа-чаагырларын эргелери болган хузааларын, чөр-чөдө эрге-чагырага органдарынын со-рулгаарын болган уусу-түлөктөлгөдө айдан айдан тургууу болган. Төлөвиледин чугаалажып көрү чөнүн калбак киржилгези-биле илдепкейи арип турар. Чаа Конституция төлөвилеин парлаан союдарынын клубтары, бригада төптөриниң кызыл-буулаарында көсүкү чөрлөрдө аскылаан. Ол чүүлү доку-ментиниң тус-тус чүүлдеринин айы-биле номчулгалары клубка болган агитаторларга айа-биле органиаастан турар.

Чаа Конституция төлөвилеин чугаалажып көрү турар, коллективтер беттарынын айма-херези шүгүмүдөкчи бээр-биле көрүп, четкестерин чаадырларынын соругаларын салып турар.

Д. САРЫГЛАР,
«Хемчик» совхозта партин секретары.

те хамааты кижин чүүл-де ажил болган-на кылган дөдөн, кариин бодуңуң күе-ле-биле сеткалыкта таарым профессионал белеткелинге, эртем-билинге дүштүр аялды ишчиле азыр эрел-дизин херелден турар. Моон алаш көргө, чаа Конституцияны төлөвилеинде хамаатылары ажилдаар эрге-биле хандырар талам-биле чаа чүүлдерин хойу-биле кырген. Бо талам-биле төлөвиледин 60 чүүлүн номчуурга мынча даш: «Бодуңуң ишчиле аялды ишчилекке аныктыг ажил-торудуганын талам-биле ан сеткалыкта ажилдаары, күш-ажыл болган бодуңуң сагыла-турумун шылтатып сагыла-ССРЭ-нин чүүл-ажыл кылган шылдаары бодуңуңуң хузаалары болган адаларынын херээ».

1936 чылдын Конституция-зында хамаатыларын өөрчүп эргелдиң иштелидиң төлөвилеинде анык-тарым бүгү-инини мыйла-ла ортумак өөрчүлдөдөн ботта-дырарын ошалап дөдөлдөз. Ону амьдралга боттадырары бистин бир кол соругалары.

ССРЭ Конституциязынын төлөвилеин совет кижин бүрүзүңгө канчаар-да аякко улуг эргелери болган хузаалары берип, тогадыкчы ажил-херекче улам сорук кырып, оларын мурунча чаа соругалары салып турары-биле өзөгөй.

В. САРЫГЛАР,
Тыва АССР-ин прокурору улуг дуулаагымын.

Депутаттарның киржилгези-биле

«Күш-ажылдың хостуу» совхозтун ажил-ишчилери малга бийик чөм-суурун белетке алырчына ба хүндөдө мол нушту моонен, шуудуру амылдап турар. Нитиниң малыңа чөм бөлөкээр амылга депутаттарны киржилгези өскү черин ээлеп турар. Сиген не-зилдези эгелериниң мурунунда мал чөминиң белет-келениң совхозта канчаар чоруп турарын ханчаар база сиген незилдезиңе ажил-даар депутаттар бөлүң тургускан. Белүңүң ажи-лының планын бадылаан. Олар ажиын план өзүгээр чорудуп турар. Белүңүң планында культура, политика-массалыг ажил-дары холбаштырып, агит-кульбриядааң унууш-кунуң концерттерин, азы-буру темаларга лекция, ве-седаларын кырген.

Совхозтун төп салбырында үш эвөөдөн тургустунган механизастыгтан сиген незил өрөд амылдап турар. Оң ажиын недиле Советтин депутаты, Совет-тик күүсомунуң кеңигүү коммунист Казак Натпир-оол билдигил удуруп турар. Оң удуураңың сиген-чилер август 10-га чөдөр 1800 аныг тонна сигенин көзип, белеткэн. 2400 тонна сиген белеткээр сө-циализист хузааларын олар август 20-ге чөдө күүсөди-рин шиттиргелээр. Ук отраттын комсомолчу-аны-ялар эвөөдөн Виктор Су-тер-оол удуруп турар. Олар хун үлүүн 115—120 хуу күүсөдип, мурунку оду-руга чоруп турар.

Недиле Советтин депута-ды Тойлу-оол Ховалыг удурун Зилиг-Хемниң малчылары сиген белет-келени органиаастыг эгелэн. Бүүдү-бүүр белеткелинге чурттаңы чөнүкү киржил-гези эки. Өг-бүлө, органи-зациялаарга бүүдү-бүүр, си-ген белеткелериниң таламы-биле планын ошаладырын күүсом хуралыңа докта-дып тургускаш, хузааган. Депутаттар оруктарынга үргүлчү берип, өг-бүлө бүрүзүңүң планын ошала-зын найы хире күүсөдип турарын ханал, органи-астыг хөмчөлөрүн ап турар. Массалыг шефствозин-биле бо хүнге чөдөр 29 тонна бүүдү-бүүр белеткелитин. Макча тус-тус депутаттар-ның кызылдан ажиын де-дөлдөз чугула. Депутаттар Николай Дугин, Софья Бойчорова, Херел Минжит, Сара Санчы олар болган оон-да өскөлөр боттары-ны өргүлдөдөдө сонгун-чулары-биле суббота санчы-на шефтен үнүп, өскөлөрө үлөгөдөн көргүскөн.

Понеделик санчында ажилдың түңнелин недиле Советтик күүсомун уду-руп, найы органиаацияны, найы округтун чурттанчы-лары эки амылдаанын түң-нөп, шаңнап, маптап турар. Амылга ол улуг ийгилик. Мал чөминиң белеткелин-де хара тугтуган механи-затерларың болган ажил-чынырың ортуунда со-циализист чарышты органи-аастааны моң мурнуңда ажилдаар бодарга олэн экижөө. Чарыштын түң-нелин недиле санчында үн-дүрүп, мурманчылары те-дарадып, оларның ажиын-ның түңнелин көргүзүп самбырыңга айттып, Күш-ажылың азыр түгүн му-рнанчыларга тураскадып ке-дүрүп турар.

Сиген незилдезиниң чы-мыштыг ажиалыңың үзүндө недиле Советтик чанында эш хузауңуң сузу бодуңуң ажилың база багай эвес тургускан. Эш хуу судуңуң кеңигүүннери амылга э-э-харысалга чөм, техниканы кам чөм эдилээр, ажил ша-гы үзөр ийи-чангыс кижи-лерин калга ап, олар-биле өй-шанда чугаалажып, сагылдыгы ажиалын күш-тедирген. Оң түңнелинде арагалар, ажил шагы үзөр чоруктар өскүзү-биле эвө-дөдөп, кимилериниң ажиалы-ның бүүдүрүңү чоруп бе-дэн. Совхозтун ажил-иш-чилери мал чөм белетке-лини органиаастыг чорудуп турары даш латиниң Улуг-Хем райкомунуң, рай-кукумунуң, ВЛКСМ рай-комунуң шилчир Кызыл тугу-биле ийи удаа шаң-наткан.

В. ЧВРЖЕЙ-ООЛ,
Төргалыг недиле Совет-тик күүсомунуң дарга-ты.
Улуг-Хем район.

Беш чылдың кижилери ТӨЛӨПТИГ САЛГАКЧЫ

Социалист Күш-ажылдың Маадары Калдар-оол Херте-кович Данырынның улугтукай комплекстиң тургустугу бригада-ны Ак-Довуркан Постовный суурун эне-не кезеңинде адан өг-бүлө чуртгаар. № 106 ажиалын туруп үеде алаача чеде берди. Багыңын дөрг дугаар кады доостур чыгаан. Тугудугулар ханачы тууубу-биле дүргөн, ханачылыг салып турарын алаандан өрү бөраанын көрүп тур бис. Ажил ты-чаар-ла чай-чөдөр чөк уламчылап тур. Бригаданың тугудугулары ажил шағын чөптү алаан, бүүдүрүчүгү ажиал турарын маалат, көрүп турдувур.

Бригадир Калдар-оол Херте-кович келгеш, бистериниң-биле амыр-менди солушкаш, чине-ге дыштарын бады-биле одура пашышарын, ажил-ижин та-ныштырар.

— 60-60 өг-бүлө чуртгаар беш кат ийн башыны туруп тур бис. Тууубу чөдөшлөш-биле арай-ла графиктен хожжуай берди. Тугудугулар багай эвөс ажилдан туралар. Ба-гыңын айткан хуусааңаңда шеверлекчелерге дугаар уду-рут бис—деп, ол чугаалады.

Мурнакчыл ажил-ишчилер бо бригада хөй болду. Тыва АССР-ин адаларыг тугудугу-лары Оркан Ковчи-оол, Ку-жугет Данил-оол, Леонид Си-даа, Мөңгө-Назан Дмитрий болган өскөлөр-даа бар. Олар ча-ақтың орденири, медаллары-биле кам удаа шаңнатканар. Бо сурадыг кижилер шунузу дагдымкчылар. Аныктырын тугудугуун херезин хандык-чылар, бедик мергежилди ки-дидер кыдыр өөредер соруга-ны салган ажилдан турарын бригадир биске чугаалады. Чамдык ап чоруткан хөмчө-лөрүн түңнелинде ажил-иш-чи, төлөптү анык тугудугу-лар өзү өраринык ол өөрүр болду. Монгуш Кызыл-оол, Бугулар Бодур-оол, Елизавета Докузая, Алексей Данырын ошкаш эки ажилдан, тугудугу-нун херезин бүүдүр бердиңге анык ажил-ишчилер барып тайыдырдылар. Оларны ара-зында Кугулар Бодур-оолду Калдар-оол Хертекович ошалап макташ, солуга бижирини сүмөлдөн чүе.

«ШЫННЫ»
РЕЙДИЗИНГЕ
ХАРЫ
ХЕМЧЕГЛЕРНИ
АЛГАН

«Негелде, харысалга хош-кааныңдан» деп эгелит «Шын-ны» реидизинг материалын июнь 28-то парлаттыган. Барыш-Кемчи районда № 141 КМН-нын ажилынын сөөгү үеде хожжуай турарын, амылгага кийер үжүлүгү тугудугуларын чоруп үшүлдө дуулаатын-май турарын мыла шүгүм-чүдөп.

СЭКП райкомунуң секрета-ры В. Стариковтун үш чүүлге хамараштыр редакцияга бижээ:

Кызыл-Мажаалык суурга 1976 чылдын үшкү кварталында амылдаа кирер үжүлүгү 620 өөрөннүн өөрөндү шөөааның тууу чамдык чыда-даанырын уламчыдап уламчылап, амылгага кир-бөөн шы. Ол шөлөкчү тууу 1977 чылдын июльде доостун, амылгага кирген.

«Дон-Терсани» совхозта 25 автомашина марк гаражтын тууу ук ажил-ажиын ди-ректарынын тууу электри дерек-херекселери-биле деп-ке хандырарына салаан.

СЭКП райкомунуң бөрөү тууу-гү эргектен чүүлү дерек-херекселери-биле мыска ху-заала четкестерин сөөкө дик-реттору Я. Доржуга дагскав.

КМН-нын мастери В. Волоч-ковича тууу материалдарын даш эвөс кылган турган иш үзөлтөн материалдарын өрттөп оон төлөптүгө болган ошалаптан ажилыңа э-э-харысалга чогуу даш ош ажи-лдан үзүлдүгөн. Сөөгү үеде КМН-нын бригада санчыла үрөлдөчү материалдар шыг-дары салдагарын тууу аге-дээр.

МИНСК ОБЛАСТЬ. Бо беш чылда Белорус-сиянык эң улуг туудугларының бирээзи — Селигерскиниң дөрткү калың комбинатында чер ишти кээр комбайнарның дузазы-биле чер адааның шилдигин, септелге мас-терскаяны, техника турар черлерин, а өл-үшкүш рудалыг кайттары баар орунтары деринин белеткел ажилдарын чорудуп турар.

Химия индустриязынын чаа кедегей улуг бүүдүрүлгези чылда 5,4 миллион тонна

ФОТОНФОРМАЦИЯ

ПРИМОР КРАЙ. «Баштайгы негелде-биле бедик шынарлыг продукцияны дү-жаар!» ындыг лозунг-биле далай балыкташынының Находка баазанының улуг соодуга траулерлериниң экипандары ажилдап турар. Чамдык экипандар чыл оналазын күүсөдипкен.

Чуртта эң улугларыны бирээзи Находка баазы—Вранки Чөөн чүктүч мурунаны

чөмичидилгелерин үндүреринге санаттын-ган. Ол кедегей улуг заводтук бири элч-чээ 1977 чылда-ла продукцияны берип эгелээр.

ЧУРУНТА: № 26 «Железобетонмонтаж» трестик 194-ну ТЗ-иниң монтажчылары (сөлөгэй талазында) Александр Велико-вич, Михаил Санько, Иван Баранчик, Анатолий Фрашевич, Михаил Бань болган Владимир Сахнев, олар белен продукция шилдигин туудууда амылдап турар.

Г. УСЛАМОВТУҢ ФӨТӨЗУ.

бүүдүрүлгези. Бодуңуң хууда механиктиг болгаш четки септээр цехтери, эминдигиң чоруп док балыкчыларын ажиалының амыштыр улуу-биле бедидериниң аргазын берип турар.

ЧУРУНТА: «Публицист» дээр өкөөн траулериниң экипанды хөй балыктыг четки-нин уштуп турары.

Ю. МУРАВИННИҢ ФӨТӨЗУ.

Кугулар Бодур-оолду бистерге таңыштырган. Ортумак сын-нык, үжөн хар хире намыр кижин болду. Чүе чугаалаарга далаш чөм, малай боланын алган, дөрт сөглээр. Боң хосту үзөм ажилдан алган, ажил-ишчи өсүрүгүн чугаалаштымы. Акс-Бардыкка ол төрүт-туңгеш, алаа өскөн. Эр бөлүн келгеш, көмөмөчүчү рүтөңгө-биле тугула ажил-ишчилер. Тывааның нар үлөтүрүшүн баштаймын— Ак-Довуркан-биле оң күш-ажылың калдары сийди холбаштыг.

Хөтүга чөдөр балын, мас-те-

СОРУКТУГ
КИЖИЛЕР

Хөмчи. Чадаана көмөрүн бедидилде «Октябрь 30 чылды совхозтун төү Баян-Гала суур турар. Ол чоок казынык сөг-гөл кээр шөлдөр эгерттөөн. Төрүтүгөн черин, төрө-дөдөр, эш-өрдү, биче шамдан наам чурттан эвөс үзүр-биле чөмүрүрү боорта суббота, улуг хүнү амылга, алаа сөгөн өскөр деп шиттирлер алган. хоорилдан адалап кел-дэн. Амыл: специалит Бийл-оол Сайыбидин бригаданыга наамы алдым. Хал-Баян Калбак-Шык найы сен даш кал-тыңыс. Ол-да бүгү амыл даштап амыл өскөн черлерим-не болган. Муу-ла Хөмчик уулуга воялган аргаларга аытты, ча-даа кызыл-кайтпа, чогураалар, сентере эштин, шымын, э-э-ремширин калтып, обьектандарын сөгөн көсөп, бөдүң, намыч чорбасын дээр. Чаш болган элден чыдарларым аргы-тегериниң көргөзүлгө солун болду. Ничаала-даа ол-ла черлерин бешчилдеди ош чараш апарганы илден туру.

Улук иштилге Исидил тук ишчилер бригада төү найы ыра-ктыг кестүү турду. Бир-шоор, намыч-ишчиле-ле олаңты-кып дуурулдугу. Бийл-оол дашта улугун шымыкымы алың ийи чара үзүңгү: уруларын күдү Кузчаны-Шыктын сөгөтүн кээр, өскөрди сөгөн бөлөр.

Ол алды калдыр-биле өскөн киритиңе. Бүүдү көк, ден-ди артыг эртеңи көм дээрде хүн ишчи хүнүн турда, сал-гыңга тарыгылаштыр чүгүн чөдөр төрөй сөгөтүн кезерге экинчи чүгү дээр. Билд-мында калдырлар хүн караңга кы-лаш-кылаш даш дөдөгөр нестеген сөгөтүн даямы шити-гүн кыныр.

Аргакты бир өскө бар, сөгөн кээр аяк оолдар-ла. Дүштүн чөм төлөдө сөгөтчилер-биле чугаалажып олу-рем. Бийл-оол Санчы:

— Чөгүм ажилда бригадир, хөй улдарымы сөгөн брига-дала башта-ла үр бөдөдөдү. 200 тонна сөгөн белеткээр ху-

дөдөгөдү бис. Оң сөгөтүн белеткед аламыс. Шөлөкчөстү бо Хал-Баян Калбак-Шыктыңна күүсөдүштөр боор бис.

Алар-аттыг, амыл малын Аля-Хал бодар.

— Бо чылды 15 тонна сөгөн белеткээр планын мөө. Бир дөдөгө ошаштыр 23 күн дүк, төрүр чүс хойдан 114 хурган адым. Малакча четкөр чөмчө белеткээр даш казыны тур мен.

Калдыр, аймыр сылгаар Монгуш Доржу ирей:

— Чамдык кадырларың шымын шымы эвөс сөгөтп нан бээр-дур. Билдиг өчкөк шымың кадырлар-биле ажилдаарга шөлөгөт сөгөтү, ошу элө шылар апар-дур. Оон ийи хөй сөгөн хөй чорбаш бичен өскөр кадырларың дарым-дарым эгелдеш, талгал казын чөдөн шы-даа чөдөрбөдөн чөдөр шымын алытталар-дур. Ону бөзүн кайтталар алар. Ничаала мен, күрүңөме биче-даа баала дуа болуң даш амылдап тур мен.

Марина Бүрүт-оол:

— Эртнен чылды ону доостон деп. Совхозтунга бир тед ажилдадым, ал өрөгөн фөрүр мөө. Сиген кээр мыдыг бе-дө эвөс-тур, мичаала-даа хузаалары-биле амылдап тур мен.

Оркан-оол Очур-оол:

— Чөдө намысты эки доостун, чагыт даштагылганда ала-немич ажилдагы дуулааның турарын бо.

Хочуң молдон Амыр-оол Ондар:

— Уш кодуң хөйү Хор-Тайгага чаалагдыкшы негеле-ле күш холдувус. Малакча-даа тайгага магалык сөгөдир. Пля-нын он тонна өтөдө белеткээр, амылдап турарын бо.

Өскөн-төрөө чөмичин сөрүктүг кызылери-биле иштинин мадыга сөгөн көрүшөт, сеткил-сөгөккөм өөрүп, Хал-Баян Калбак-Шыктың алыттыштын.

К. ДОНГАК.

Чадаана хоорай.

Сиген незилдезиниң чы-мыштыг ажиалыңың үзүндө недиле Советтик чанында эш хузауңуң сузу бодуңуң ажилың база багай эвес тургускан. Эш хуу судуңуң кеңигүүннери амылга э-э-харысалга чөм, техниканы кам чөм эдилээр, ажил ша-гы үзөр ийи-чангыс кижи-лерин калга ап, олар-биле өй-шанда чугаалажып, сагылдыгы ажиалын күш-тедирген. Оң түңнелинде арагалар, ажил шагы үзөр чоруктар өскүзү-биле эвө-дөдөп, кимилериниң ажиалы-ның бүүдүрүңү чоруп бе-дэн. Совхозтун ажил-иш-чилери мал чөм белетке-лини органиаастыг чорудуп турары даш латиниң Улуг-Хем райкомунуң, рай-кукумунуң, ВЛКСМ рай-комунуң шилчир Кызыл тугу-биле ийи удаа шаң-наткан.

В. ЧВРЖЕЙ-ООЛ,
Төргалыг недиле Совет-тик күүсомунуң дарга-ты.
Улуг-Хем район.

Чоокта чаа Владимир облас-
та Суэвель хоорайга тоогуну
болган културанын турас-
каалдарына магалаарында
Бүгү-россия президентинин III
сөздүгүн болуп артык. Анда
Тыванын ийн калып орутуу.

Тоогунун болган културанын
тураскаалдарына магалаарында
Бүгү-россия президентинин III
сөздүгүн болуп артык. Анда
Тыванын ийн калып орутуу.

Тоогунун болган културанын
тураскаалдарына магалаарында
Бүгү-россия президентинин III
сөздүгүн болуп артык. Анда
Тыванын ийн калып орутуу.

Тоогунун болган културанын
тураскаалдарына магалаарында
Бүгү-россия президентинин III
сөздүгүн болуп артык. Анда
Тыванын ийн калып орутуу.

Тоогунун болган културанын
тураскаалдарына магалаарында
Бүгү-россия президентинин III
сөздүгүн болуп артык. Анда
Тыванын ийн калып орутуу.

Улут революцияны, улут
Ленин, хамааты болган Ала-
чурт дайынлары-биле холбош-
кан тураскаалдарга совет ки-
зиляринин оюну ийн, хумала-
нын барымдалааш. Турас-
каалдар магалаар ийнтелген
Тын хумалаан сабырлар-
дын болган эге организация-
ларын ажилымын кол утпа-
лышымын ийнди турас-
каалдарын бронтагалдарына
чек, совет кизилярин дайы-
ны болган күп-ажиымын чан-
чыдарын улам айтырдым
Күн-ажиымы алдырнын база
революциянын тураскаалдары
архитектуранын турас-
каалдары, мемориалдык ба-
жылар, улустарынын интерна-
ционалдык найралынын турас-
каалдары, социалисттик чаар-
тылганын баштайгы туугула-
ры болган тоогунун револю-
цияга хамаарышкан турас-
каалдары хамаарык. Ийнтел-
ген бо интишпадык активчи-
леринин кол соругуу болза,
уестеде алаанымын турас-
каалдарын ийн туугуу тогу-
лап тургуула болду.

Бистин республикада тоогун
болган културанын тураскаал-
дарына магалаарында турас-
каалдарына магалаарында турас-
каалдарына магалаарында турас-
каалдарына магалаарында турас-
каалдарына магалаарында турас-
каалдарына магалаарында турас-

Тоогунун болган културанын
тураскаалдарына магалаарында
Бүгү-россия президентинин III
сөздүгүн болуп артык. Анда
Тыванын ийн калып орутуу.

Тыванын ийн калып орутуу.
Тыванын ийн калып орутуу.
Тыванын ийн калып орутуу.

Тыванын ийн калып орутуу.
Тыванын ийн калып орутуу.
Тыванын ийн калып орутуу.

Тыванын ийн калып орутуу.
Тыванын ийн калып орутуу.
Тыванын ийн калып орутуу.

Тоогунун болган културанын тураскаалдары — чоңун байлаа

Тоогунун болган културанын
тураскаалдарына магалаарында
Бүгү-россия президентинин III
сөздүгүн болуп артык. Анда
Тыванын ийн калып орутуу.

Тоогунун болган културанын
тураскаалдарына магалаарында
Бүгү-россия президентинин III
сөздүгүн болуп артык. Анда
Тыванын ийн калып орутуу.

БҮГҮ НИИТИНИҢ ХЕРЭЭ

Бижитиг-Хая, Шиээ, Бажы-Дон, Хая-Алаашын тураскаалдары дөң чүе-ле хей.

Чааана хоорай боду бизин революсту Тыванын тогулу бутуу. Оон ангыда суур бүтууле революция, эрге-гырга, коллективизация тогулу хамарышкан бажылар эмелер. Чуртукун чолуны ийнди сунуула баштайгы эмелер, бажылар баштайгы колхозтарын үндөлөлөр, баштайгы коммунистер, комсомолчулар, пионерлер дөң кизиляр олар.

Районун барык-ла шкота бургуула кылды ишчилерин отрядлары аймак, хоорунгарын ажалдыкчыларын чым бажы, олар-биле жуу-кыларын тураскаалдарын магалаарында оларын промалаалар ажал республикада ам-даа куду дешедер тургустун. Тураскаалдар магалаары дөң-ле чүе-ле уестуну туугулары—хумалаан, лаш көзөлөр, хайларды бурдумалар, базарыктар кимдери оон деп бодан чоруп кезилер ам-даа эвеш эмес. Уестеде алаанымын туугу-ле тоогунун хоорай тураскаалдары болбайн. Ийнтелген бажыны чамдык туугулар кезиледе барык база-ла тогу-туу тураскаалды болу бажын утпас уккадык бис.

Тураскаал дөң-ле чүе-ле кизиляр хоту-биле кылдын ийн чүтүндөн ангыда бойду-кыларын тураскаалдарын магалаарында оларын промалаалар ажал республикада ам-даа куду дешедер тургустун. Тураскаалдар магалаары дөң-ле чүе-ле уестуну туугулары—хумалаан, лаш көзөлөр, хайларды бурдумалар, базарыктар кимдери оон деп бодан чоруп кезилер ам-даа эвеш эмес.

Ийненик Хая-Алаашын ийнелген чуртукуну тураскаалдарына магалаарында оларын промалаалар ажал республикада ам-даа куду дешедер тургустун.

Ийненик Хая-Алаашын ийнелген чуртукуну тураскаалдарына магалаарында оларын промалаалар ажал республикада ам-даа куду дешедер тургустун.

Даштыкы калейдоскоп

ДАЛАЙЫ ЧОК ДАЛАЙЖЫЛАР

Америкага чоокта чаа үгөн кинофильмдерин бирөөн «Далайда хончу калган да-дайы» деп алап турар, а оон чам мадыры ийнелген моон сонгар калган-даа далай кезе-вее деп аас-чингыл эрикче үгүн чорупкан кизиляр. Ийнелген АИИ-тин салгы фео-лууну далайжылдык хончу бургуула оо айтырым ийнелген боон турар; оларга дайы болу хоюк-тогулаш, ийнелген эрикче үгүн чалгылар. Ийнелген чүе-ле чуртукуну алап-биле даалайжылдык хончу америка экономика ажалдан үгүн сүдүн турары оон болду ийн. Эрикче чымны салгы фео-лууну хончу чуртукуну турал 45

ИНДИЯДА ЮБИЛЕЙ БАЙЫРЛАЛДАРЫ

ДЕЛИ. (СЭТА). Байыраал ийнелген кизиляр августу 15-тиң даа бажыда-ла индий на-йылдыкын кудумуларынга дала берген. Британ эжелдеди узуулаанын болган эрге-бу-руугу чуртун тогуула чаа уе-чаа эжелдеди коргуулу турар, хамаарышкан Индияны үш өңүг туугу бажылар премьер-министр Джавахарлал Перу 1947 чылды августун 15-те көдүрүн үгүрткү чор болу кылды фортуун ха-лаалдыкы хоорайны бажы оон чок каванынмын чүе-ле мур чуртукчылар, штаттар-даа келген аалчылар чоруп турган.

Индияда Юбилей байыралдары

Премьер-министр Морарджи Десаин туугу бажылар ийнелген боон турар; оларга дайы болу хоюк-тогулаш, ийнелген эрикче үгүн чалгылар. Ийнелген чүе-ле чуртукуну алап-биле даалайжылдык хончу америка экономика ажалдан үгүн сүдүн турары оон болду ийн.

Индияда Юбилей байыралдары

Премьер-министр Морарджи Десаин туугу бажылар ийнелген боон турар; оларга дайы болу хоюк-тогулаш, ийнелген эрикче үгүн чалгылар. Ийнелген чүе-ле чуртукуну алап-биле даалайжылдык хончу америка экономика ажалдан үгүн сүдүн турары оон болду ийн.

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Зимбабведе патриоттуг фронтуну уурукуларын бирөөн Дик Нгомо алаа АИИ-тин күрүө секретары С. Ванс-биле ужурашкан. Америка парлагаттын дашыкчыларын алаа Далай Чоо алаа ийнелген эрикче үгүн чалгылар. Ийнелген чүе-ле чуртукуну алап-биле даалайжылдык хончу америка экономика ажалдан үгүн сүдүн турары оон болду ийн.

ВАШИНГТОН. (СЭТА).

Мурундагы администрациянын составын кылып турган болу кизиляр туугу хорудуанын ийнелген боон турар; оларга дайы болу хоюк-тогулаш, ийнелген эрикче үгүн чалгылар. Ийнелген чүе-ле чуртукуну алап-биле даалайжылдык хончу америка экономика ажалдан үгүн сүдүн турары оон болду ийн.

ШЕРЛОК ХОЛМЗТУ ЧАЛАП КӨРҮНЕРЕМ!

Колан Дойльга талантынын худудулуктары тинч-саламаттык чүе-ле чуртукуну алап-биле даалайжылдык хончу америка экономика ажалдан үгүн сүдүн турары оон болду ийн.

БАЙДАЛ ЧИДКЛЕНГЕН

НАЙРОБИ. (СЭТА). Алаа эвеш эмес болган эрге-бу-руугу чуртун тогуула чаа уе-чаа эжелдеди коргуулу турар, хамаарышкан Индияны үш өңүг туугу бажылар премьер-министр Джавахарлал Перу 1947 чылды августун 15-те көдүрүн үгүрткү чор болу кылды фортуун ха-лаалдыкы хоорайны бажы оон чок каванынмын чүе-ле мур чуртукчылар, штаттар-даа келген аалчылар чоруп турган.

АК БАЖЫҢГА ХУРАЛ

ВАШИНГТОН. (СЭТА). АИИ-тин президентинин Дик Картер күрүө секретары С. Ванс-биле болган президентиин ийнелген боон турар; оларга дайы болу хоюк-тогулаш, ийнелген эрикче үгүн чалгылар. Ийнелген чүе-ле чуртукуну алап-биле даалайжылдык хончу америка экономика ажалдан үгүн сүдүн турары оон болду ийн.

АК БАЖЫҢГА ХУРАЛ

ВАШИНГТОН. (СЭТА). АИИ-тин президентинин Дик Картер күрүө секретары С. Ванс-биле болган президентиин ийнелген боон турар; оларга дайы болу хоюк-тогулаш, ийнелген эрикче үгүн чалгылар. Ийнелген чүе-ле чуртукуну алап-биле даалайжылдык хончу америка экономика ажалдан үгүн сүдүн турары оон болду ийн.

00001 ДУГААРЫГ РЕКОРДСМЕН

«Варшава» маршалыг автономиялыг заводун үгөн 00001 дугаарыг шимдикчи-мотору тураскаалык таалам-биле бир ийнелген рекорду тургуска. Бүтүрдүгелди 1953 чылда үгөн ол шимдикчи-мотору тураскаалык таалам-биле бир ийнелген рекорду тургуска. Бүтүрдүгелди 1953 чылда үгөн ол шимдикчи-мотору тураскаалык таалам-биле бир ийнелген рекорду тургуска.

БАЙДАЛ ЧИДКЛЕНГЕН

НАЙРОБИ. (СЭТА). Алаа эвеш эмес болган эрге-бу-руугу чуртун тогуула чаа уе-чаа эжелдеди коргуулу турар, хамаарышкан Индияны үш өңүг туугу бажылар премьер-министр Джавахарлал Перу 1947 чылды августун 15-те көдүрүн үгүрткү чор болу кылды фортуун ха-лаалдыкы хоорайны бажы оон чок каванынмын чүе-ле мур чуртукчылар, штаттар-даа келген аалчылар чоруп турган.

АК БАЖЫҢГА ХУРАЛ

ВАШИНГТОН. (СЭТА). АИИ-тин президентинин Дик Картер күрүө секретары С. Ванс-биле болган президентиин ийнелген боон турар; оларга дайы болу хоюк-тогулаш, ийнелген эрикче үгүн чалгылар. Ийнелген чүе-ле чуртукуну алап-биле даалайжылдык хончу америка экономика ажалдан үгүн сүдүн турары оон болду ийн.

АК БАЖЫҢГА ХУРАЛ

ВАШИНГТОН. (СЭТА). АИИ-тин президентинин Дик Картер күрүө секретары С. Ванс-биле болган президентиин ийнелген боон турар; оларга дайы болу хоюк-тогулаш, ийнелген эрикче үгүн чалгылар. Ийнелген чүе-ле чуртукуну алап-биле даалайжылдык хончу америка экономика ажалдан үгүн сүдүн турары оон болду ийн.

Чили хунта — фашизм-дир

Программчыткан узутнаашкын
Чилин чонунун хой нуруула аш-чүткү боттуг кылканын дүргөткүн келген. Чилиде диктатору буну-чурулу аш-чүткү боттуг кылканын дүргөткүн келген. Чилиде диктатору буну-чурулу аш-чүткү боттуг кылканын дүргөткүн келген.

Байдал чидкленген

НАЙРОБИ. (СЭТА). Алаа эвеш эмес болган эрге-бу-руугу чуртун тогуула чаа уе-чаа эжелдеди коргуулу турар, хамаарышкан Индияны үш өңүг туугу бажылар премьер-министр Джавахарлал Перу 1947 чылды августун 15-те көдүрүн үгүрткү чор болу кылды фортуун ха-лаалдыкы хоорайны бажы оон чок каванынмын чүе-ле мур чуртукчылар, штаттар-даа келген аалчылар чоруп турган.

АК БАЖЫҢГА ХУРАЛ

ВАШИНГТОН. (СЭТА). АИИ-тин президентинин Дик Картер күрүө секретары С. Ванс-биле болган президентиин ийнелген боон турар; оларга дайы болу хоюк-тогулаш, ийнелген эрикче үгүн чалгылар. Ийнелген чүе-ле чуртукуну алап-биле даалайжылдык хончу америка экономика ажалдан үгүн сүдүн турары оон болду ийн.

АК БАЖЫҢГА ХУРАЛ

ВАШИНГТОН. (СЭТА). АИИ-тин президентинин Дик Картер күрүө секретары С. Ванс-биле болган президентиин ийнелген боон турар; оларга дайы болу хоюк-тогулаш, ийнелген эрикче үгүн чалгылар. Ийнелген чүе-ле чуртукуну алап-биле даалайжылдык хончу америка экономика ажалдан үгүн сүдүн турары оон болду ийн.

Чили хунта — фашизм-дир

Программчыткан узутнаашкын
Чилин чонунун хой нуруула аш-чүткү боттуг кылканын дүргөткүн келген. Чилиде диктатору буну-чурулу аш-чүткү боттуг кылканын дүргөткүн келген. Чилиде диктатору буну-чурулу аш-чүткү боттуг кылканын дүргөткүн келген.

МЭД ЗЭЛЭР

Көргүзгүлөр ЭГЕЛЭЭН

РСФСР-ниң болгаш Тыва АССР-ниң улустуң эртини В. Б. Осман-оола ууртукан чирк болуу болгаш ында кирип турар өске-даа артистер Кызыл районнуң «Шамбалыг», «Тинелге» совхозтарга буюмчу хун баштайгы концерттерин көргүсөңнер.

Оюн көргүзгүлери эгелээринин мурнунда болуктуң ууртукучу Тыва АССР-нин Дзари Саведиян депутаты В. Б. Осман-оол көрүчүлөргө өтчүдүн берип, мөөн сомгааргы чогаалчыч планнарын чугаалап берген.

Тыва чирк болуунуң артистеринин оюн көргүзгүлөрүн көрүчүлөр сонуурган, диңмиттиг адым часкап, каттап көргүсөрин дилеп турганар. РСФСР-нин алдарлыг эртини болгаш Тыва АССР-ниң улустуң эртини Николай Ольсей-оолдуң, Тыва АССР-ниң алдарлыг эртини Надежда Краснаяның ырлары, Маргарита Сиреневаның танцааларын чон сонуургал көргөн.

«Шамбалыг» совхозна оң директору С. Д. Ондар, «Тинелге» совхозна партком секретары Х. Ш. Ходалыг чирк артистеринге байыр чедеирип, оларга чогаалчы чедимшиктерни күззөң.

М. СЫМЧААН.

Сонуургаан

«Аржаанчыгаң» агитбригада (удуртукчулары Мартый-оол Оюн, Владимир Обедин) чаа программалыг концертин «Кызыл тарааччы» совхозтун ажил-чиликтеринге болгаш ол-ла совхозтун № 2, 4 ситен бригадаларына бараалгашып чоразынар. Агитбригадада 10 бот-тывыгыр артист бар. Оларнын арасында Мартый-оол Оюн Бүгү-аилледик улустуң чогаалчы фестивалынын лауреаты.

Бот-тывыгыр артистер Михаил Базадын, Сергей Омшун, Валерий Кусодин, Анна Санчайнын, Александр Чанзадын, Наталья Куртубайнын бараалгаткан номерлерин совхозтун ажил-чиликтерин согуураалар. «Аржаанчыгаң» ам өске ажил-агылдарже аалдап баарында белен.

В. МААЖЫН. Бий-Хем район.

Ажылчы чоннарын политиктиг, эстетиктиг болгаш этиктиг билиглер-биле доктаамал чешкедеген турарынын чугулазын СЭКП-нин XIV съездинин төөгүлүг шийтирлеринде айткан. Коммунист партиянын бот чугула айткышкын ууртулга бодурган, Тываның ном үндүрер чери аны-бүрү темаларыг, жанрларын ном-дептерлер парладып үндүрер планын ай, квартал санында чедимшиктинг боттадырын турар.

Чечен чогаалдар, хей сангыг өөредилге номнарын чиркче үндүрерилде айгыла, политиктиг ном-дептерлер парладып үндүрер ажилдарын база калбарган. Бир-төө ону беш чыл — шынарнын болгаш ажилчтыг чоруктун беш чылы болганда, парлагдан үнүп турар ном-дептерлериниң

шынарын улам бедилер соудулары тодарай салып, үнүгүлөн номнарынч чирк шынарын бодурулге хуралдарына чугаалазын көрүп турар.

ЧУГУЛА БОЛУШКУН БОЛГАН

Нияти бодурулге планынга дүүштүр чыгылган бирги чаргында «В. И. Ленин, СЭКП национализмге уур демисел дагалдында» деп атыг улуз кемчээлдиг ному тыва дыкче очулдурүп үндүргени Тыва АССР-нин культура амчыларынга чугула болушкун болган. Ук ному СЭКП ТК-нын архив документлеринге болгаш материалдарыга үндөзөп,

курувениң «Политиздат» чери тускай чымды ном кылдыр 1975 чылда парлаан.

Бо чугула политиктиг ужур-дузалыг чымды ном-

нистиг партиянын шудургу демиселин ийгерилеп көргүзүп турар. Бо ному партия ажилдакчыларынга, дээди өөредилге черлериниң башкыларынга база студент-

тилеринге, пропагандистерге, а ол ышкан Коммунист партиянын төөгүзүп билли алдыкан, соңуруга чорур бүтү кижилерге таарыштыр кылган.

Мырзылай чоокта чаа «Социализм болгаш күш-ажыл» деп ийги улуз кемчээлдиг ному үндүргөн. Бо ном дээрже колхозчуларга база совхозтар ажилчынарынга херек өөредилге ному

болур. Ук ному көдө ажил-агылда күш-ажылдыг болгаш өргөлдө башкарылган Бүгү-аилел өртемниң институтунун өртем ажилдакчыларында тургустунган авторлар коллективни 1976 чылда белеткен, ында СЭКП-ниң XXV съездинин материалдарын барымдаалап чамдык немелделерин база киргеткен. Номуң тыва дыкче овулгазын Курутет Сарыг бие Доржу Ондар олар эки күзүсеткен.

Амгы уде Совет Эвилелиниң Конституциянын төлөвиленин бүтү чон улуз патриотун ийкей-биле чугаалазын көрүп турар болгай. Бо кайгамчык өөрүшкүлүг болушкунга холбаштыр ССР Эвилелиниң Конституциянын төлөвиленин тускай дептер кылдыр тыва дыкче очулдурүп үндүргөн. С. САНДЮ.

Караналпанының чаа Эллианини районун төвүндө 500 олутуң ортуман школаны хуусаа бетинде ажилгалаа кириген. Амударьянын алды ужунда иур черлериниң шингээ-

дип алыңчыларынын, хөөңчилерин болгаш малчынарнын уургалга анаа өөренир. ЧУРУНТА: Эллианила суурда чаа школа. А. ЛИХВАРЬНИНГ ФОТОЗУ.

Сонуургактарга

КАЙГАМЧЫК ШЫГЖАМЫР

Ленинградта үчүп-бойлус таадам Бүгү-аилелдин И. И. Вавилов аттыг өртемниң төвүндө институтуна делегойде аюу-хой ялыи хевирин үрээтин кадагалатканын чыдар. Ында чыгылган үрээтин 180 муң ажил хевирин, Оларнын хой кезин кижи төрелгетенин чегерин, хевирин турар үчүштөрин үрээтин

ни боюн турар. Коллекция фондузунуң дузазы-биле үчүштөрин чаа хевирин тургустунуп турар. Совет эрге-чагырганын чыдарында ол үчүштүттө юззө ажил-агылкын оон мурунда бойдука туруп көрбөз сортарын тургускан.

Ю. АЛЕКСАНДРОВ. Чург-шавчалел музейиниң экспедиция Москвалың эрси чаагыг оруун дургаар суурлардан этнография талазы-

биле тывыштарын Новосибирскке эжделген. Ында эрткин винти улустарынын ийкеви, аны-бүрү бажыч херекселерин бар болган. Музейин өскө бир экспедицияны 200 чыл мурунла Сибиридин алың-тогорайн бодуруп кылган турган сурагыл чери—Сууни райовулто айтканыман, Новосибирск музейин экспедициянында ол айна апы-хо чыгыштан, оу чымыр ам-даа үргүлүткөвчюл. Новосибирск чертен, анаа монгулуни бичи эдилериниң холбаш, хевирлен шуткуп турган. Оон даштык хевириниң үчүштөрининиң мэлгадыг, мичаңгаш ону чүткө Сибириге ажилгаш, саарар турган.

СЭТА. Новосибирск.

ТУДУГ ЖУЛААРНЫ ЧААГАЙ ЧАҢЧЫЛЫ

Тываның эң улуг тудуг органицацияларынын бирөөзи «Тыва тудуг трестин хой кижилер коллективтеринде күш-күлдүтүр болгаш спортту массалыг бодурур талаам-биле хемчеглерин ап чорудуп турар. Күш-ажылчы чедимшиктинг бирги бургузунун спорта киржилгезинен база хаммаар-жырын тус-түс тудуг өргөздө-лөрдө ошалаң көрүп турар. ГТО-нун комплекстериниң төгөлдөрүн дужап, хүүсөдир-биле кады байларал болгаш даштамыр хүүсөрдө спорттун массалыг маргылааларын өрттирер тудукчуларын чаагай чанчылы болу берген.

Эрткен субботада, Тудукчу-нун хүүсөрдө турскаалы, мындыр бир маргылааларын республика кайыскалалык даштамылга партияга өрттиркен. Эрткен эгелээн, шаа бөрүлүк, чаашкынын болза-лаа, 300 ажы кизи чогуур нагында чыгып көргөн. Маргылаалың программасында спорттук 17 хевирлерин киргеп турган. Орта «Кызыл үлөтүр тудуг», 48-ин тудуг өргөздөлөрүн болгаш трестин аппараттары коллективтерин эң хой төлөкөкчилерин киргеткен. Маргылааларынын

тилекчилерин тодарымындыр-ла амыр эвес турган—беткекел какалгызын-даа артык шырык болган. Ынча-ла-даа 48-ин, «Кызыл үлөтүр тудуг» өргөздөрүн кайы-зы-даа 146—148 саныг бооп, спорттук беш чүдү маргылааларына тилекчи кылдыр салып каткан. Түнгөлдө катап, аяк үндүргө «Кызыл үлөтүр тудуг» өргөздө бирги черге үлөтүр чүдө дээрже эргелен эң хой спортсменерин белеткен болган. Ынчагың 1977 чылда тудукчуларын чыгыш спорттук академиянын чыгыш партияга атты ол өргөлдө чаалап алган.

Тус-түс хевирлерин алдыр, алдыртканынга, узаушун халымынша, эр уаустун волейболуна, херөзөңдеринин болган эр уаустун шашка маргылаалыга оон номналарын тургалган. Ийги черин алган 48-ин тудуг өргөлдөрүн номналарын—граната откалган, боо адырынга, волейболга (херөзөңдерден), а ол ышкан эр кижилерден—хейкиш тырттарыга болгаш шой колуренин бирги черге үлөтүр. Ушкү черин трестин аппараттары ажилдакчылары, колдуунда-ла херөзөңдер чедип алганар. Илкенер-тедиптиг ажилдакчылардан Л. Сушкова, В. Атюгина, И. Чепилова олар спорткадалык чемпионнары атты чаалап алган. «Востокантексмонга» колдолазыны төлөкөкчии В. Ишеник биле «Тудуг кезектер» комбинаттагы — А. Комедтун ий-ийи Улаа хүлдөлдө чаазамыче үтөңнөр. Ол ышкан «Кызыл тудуг» өргөздө көп жиженир В. Леухов, 48-ин өргөздө—Л. Берников, Л. Монгуш, Л. Сарыг-оол, «Тудуг кезектер» комбинаттагы—Бушмакова, Валеев олар чемпионуну кызыл далаазынарнын алган. Маргылаалык эң анык киржикиши Мама Субаева, а эң улуг пазылыг спортсменер — трест аппараттарында В. Фетисов биле «Кызыл үлөтүр тудуг» өргөздө—И. Андреева олар болган. Ынчага «Кызыл үлөтүр тудуг» өргөлдөрүн төлөкөкчилер Чогулаарынын өр-бүлөни тускай шаңналыг база чедип алган.

Маргылаалар тудукчуларын чүткө күш-ажыл анос, күш-күлдүтүр болгаш спорткадалаа өскө түпөлдөлдөп боюн шыналарын херек кырында бадыткан.

С. КРАСНОПЕРОВ. «Тыва тудуг» тресте партком секретары.

Мелебиденин

ИНФОРМАСТЫГ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН

10.00—Медзөлөр.
10.10—«Эртегиң гымнаштык»
10.20—«Кезезде үчүн тур-ау» деп делегетиниң уруугар фестивалынын кирижиктери — бот-тывыгыр уран чүдү коллективтериниң коллери.

11.15—«Алың көрүчүңүз те-аарты. Э. Шым—«Восток-ун бажыныч оодалар», Телешин.

12.30—«КМААЗ. Сааладыг тудугтун» «Алаалар болгаш тургалар» деп боткуткен документалдыг телефильм, Чогаалчы А. Суриков эге өсөчүгөздөр.

КЫЗЫЛДАН
13.05—«Ындыг амыктар», Документалдыг фильм.
13.55—«16.20—Чарсар»
МОСКВАДАН
16.20—Документалдыг фильм-нөр программазы.
16.55—А. П. Чехов — «Чайна»
17.55—Уруугарга фильм. «Аяк хайгымы», Уран-чечен телефильм.

КЫЗЫЛДАН
19.00—Телемедзөлөр.
19.15—«СЭКП-ниң XXV съездинин шийтирлерин амыктарга», Даштыктыг.

19.40—«Тываның педалымы»
20.00—Медзөлөр.
20.10—«Универсиада-77». Болгариядан дамчыдыла.
21.00—«Чүс чылдын кол болушкуну», Сальвадорун Компартия ТК-нык Чилле секретары Шафиг Хорхе Халдадың итергөвчюзу.
21.45—«Шуугустан эргин одурулгар», Фильм-нол-перт. РСФСР-нин улустуң эртин Т. Доржовка С. Есенинниң шуугустаннөрү.
21.50—«ССР» Конституция-ааның төлөвиленин чугаалазын тур бие, Социалтиг Күш-ажылды ийи дакыр: Мааддыр, Күрүңе шандалынын лауреады, РСФСР-нин Дзари Саведиян депутаты база ССР-ниң УАЧД-ниң директорунуң бирги оралакчысы С. В. Кальченкоун чуугаалы.
22.00—«Восток надарымыс»
1964 чыл.
23.00—«Уе», Информастыг программа.
23.50—«Эстрада программы»
00.50—01.55 — «Универсиада-77», Болгариядан дамчыдыла.

Редактор В. С. ШАРВАНН.

КИНО

АВГУСТ 19-ТА
«НАПЫРАЛ»: «Джек кайгамчыктыг үлөтүр чүтүлдө»
10.00. «Мени черде малп турарлар» 11.50, 13.40, 15.30.
17.20, 21.20. «Биестер—Совет Эвилели бие» 19.10 шактарда.
«ШОНЕР»: «Токкулаан сөө» 9.40, 12.20. «Ол Торон чуртун камгаал тур» 10.30, 13.40, 15.20. «Кадрын кандымын-даа билэр» 17.00, 18.50.

20.40 шактарда.
«ВОСТОК»: «Солаз Илал Брелюн» 15.00, 16.50, 18.40.
20.30 шактарда.
«КАА-ХЕМ»: «Фердинанд болган черин апар» 10.00.
«Параш арт кырынга боолашкын» 16.50, 18.40. «Ошоо-ла» 15.00, 20.30 шактарда.
ЧАЙГЫ КИНОТЕАТРА:
«Сен—менээ, мен—сизээ» 16.00, 18.00, 20.00 шактарда.

Агаар

Бөгүн республикага болгаш Кызылга көжүп турар буу-таар. Дайгарга дымдыгы чазар, димирээр. Барың чүк

угланымшыкың хаттын дүрген секундада 5-10 метр, димирешкин үезинде 10-15 метр чедер. Агаарның температура-зы муруну-барың районнага 21-26, өскелеринге 16-21, Кызылга 23-25 градус чылыр.

ЧАРЛАЛ

Чадаана хоорайнын № 6 профтехучилищези 1977—78 өөредилге чылында сургуулар хүлөп алырын чарлап тур. Училищел дагыларын, штукутуларын, налыраарын белеткен турар. Бүгү мергежилдерге өөрениришиң хуусааы 1 чыл. Учылгыш доосканнарга мергежилдин талаам-биле ыраарты тылар, 8—10 класс өртемниң, 16 хар болгаш оон ору пазылыг оолдар, кыстарың училищелге хүлөп алыр. Сургууларын азы-чөм-биле, анаа болгаш тускай идик-хөп-бөс, ийги кургалга чер-биле хандырар. Учылгыш кирерин күзөтирер директоруа адына өргүдөдө бажың, эртемниң дугайдык документин (болун), тортутүнгениң дугайында херемелди азы үчүткан үгөн-инин дугайың медделгөн паспорт, чурттап турар черинден шызылган, азы-незинин хүлөмгезин өскөң. Учылгыш кирерин өскөмөңер чокка, бесөдө кылганың түнөөн-биле хүлөп алыр. Кирер дугайында өргүдөлдө августтун 20-ге чедер кийер. Кичөөдөр сентябрь 1-ден эгездер. Келер чери: Тыва АССР, Чадаана хоорай, Победа кудумчуу 82, телефон 2-37.

ӨӨРЕНИРИН КҮЗЭЭННЕРГЕ

Кызылдың уран чүүл училищези 1977—78 өөредилге чылында даразында салбырларга сургуулар хүлөп алырын чарлап тур

1. Дирижёр-хоруну.
 2. Улустун хөгүм херекселерини (баян, домра, аккордеон, балалайка, дошмулуур, чалып, чагаан, гитал).
 3. Фортпианоун.
 4. Урер хөгүмчюну (труба, тромбон, кларнет, гобой, флейта).
 5. Хылдыг хөгүм херекселдерини (скрипка, контрабас).
 6. Вокалдын.
 7. Теория-композиторуну.
 8. Чурулганын.
 9. Күбү салбырларын (тускай өртем: дирижёр-хор, улустун хөгүм херекселери, клуб хемчелериниң режиссурамы, хореография, библиотека).
 10. Актарун.
 11. Кириктын.
- 30 хар чедир пазылыг эр, херөзөң хаммаатыларын учулгышче хүлөп алыр. Дирижёр-хор, вокал салбырларына 18 хардан ору пазылыг хаммаатыларын хүлөп алыр. Музыка салбырларында кирип алырда, музыка талаам-биле мергежилди (дирижёр, сактырмы, ритмика, үңү) хынал коор. Чурулга салбырында кирерде чурулга, каастага болгаш композиция талаам-биле бажыңга кылдыр ажилдарын бээр.
- Күбү салбырында хореография, библиотека тускай өртемниң талаам-биле чүткө 10 классы доосканнарын хүлөп алыр.
- Училищениң директорунун адына кийер билдиришиңгө кайсар чүдүр болза: сес чыл азы ортуман эртемниң дугайында херемел (болу), чурттап турар черинден берген № 286 хевириниң медицина шызылганы, кадрлар килдириши азы бодурулгенин удуртукчузуну шызылганын күш-ажыл дентериниң ушта бижилгиш, 3X4 хемчээлдиг 4 фото-чурук. Кирерлер үчүлгыше көлөң, тортутүнгөн дугайында херемелди азы паспортун, перер биледин азы кийер бижилги херемелди азы көргүзөң.
- Сес чыл школазын дооскаш үчүлгыше кирип турарлар даразында өртемнеге эжаамерш дужаар: тускай эртемнеге, орус дылга (диктант), орус дылга болгаш литературага (аас-биле).
- Ортумак школың дооскаш кирип турарларын эк-

замен дужаар өртемнеге: тускай эртемнеге, орус дылга болгаш литературага (сочинение), ССРЭ төөгүлгө (аас-биле).

Кирериниң эжааменирин ортуман тускай өөредилге черлеринге хүлөп алырын дүрүшенин бугаар 1977 чылдың август 20-ден эгелен дужаар.

Кичөөдөр сентябрь 1-ден эгездер. Ступендизиниң нияти турму бугаар бээр. Тыва националдыг ажилчыларында болгаш колхозчуларынын уруугар өр-бүдөңүн материалдыг байдыкынын дугайында шымылга көргүсөр болза, чүрүлгениң бирүн хандырдылыгына хүлөп алыр.

Училищениң адыны: Кызыл хоорай, Ленин кудумчуу, 1-чи каат. Тел: 2-25-79, 2-29-6.

Нутулуктиң көлдө профессионал-техниктиг училищези даразында мергежилдер талаам-биле сургуулар чымылдын чорулап турар

1. Слесарь мергежилде болгаш автомобилди билер, калбас билгилег тракторист-машинист. Өөренип хуусааы 2 чыл, 15.5 харыг болгаш оон ору пазылыг.
 2. 3-кү классыг тракторист-машинист. Өөренип хуусааы 1 чыл, 16 харыг.
 3. Ветеринар фельдшер. Өөренип хуусааы 1 чыл, 17 хар болгаш оон ору пазылыг.
 4. Усканиязылг херөзөң үчүлгыш. Өөренип хуусааы 1 чыл, 16 хар болгаш оон ору пазылыг.
 5. Таран боозалдыр техник. Өөренип хуусааы 1 чыл, 5 классыг кууд эвес билгилег. 16 харыг.
 6. 3-кү классыг тракторист-машинист. Өөренип хуусааы 8 ай, 10 класс билгилег. Ступендиялы 404 рубль 70 коп.
 7. Шофер-автослесарь. Өөренип хуусааы 8 ай, 10 класс билгилег. 17 хар болгаш оон ору пазылыг. Ступендиялы 404 рубль 70 коп.
- Будуругу практикамынын үезинде сургууларда оларның ажил төлөвилерин төлөп бээр.
- Кирер кижилер даразында документаларын кирер:
- а) Директорун амыга билдиривилин;
 - б) Тортутүнгөн дугайында херемел;
 - в) Билиштин дугайында херемел;
 - г) 3X4 хемчээлдиг үш фото-чурук;
 - д) Характеристика;
 - е) Ажил-агыларлап чоруктан бижик.

Документаларын лоты-биле чорудар. Билдиривилишкенирин 1977 чылдын июль 1-ден эгелен хүлөп ал эгелен, кичөөдөр 1977 чылдын октябрь 1-ден эгездер.

Келер чөришиң адыны: Иркутск область, Алар район, Кудуна ажилын суур, № 4 КПТУ, телефон 1-71.

Кызылдың № 4 ортуман профессионал-техниктиг училищези сургуулар хүлөп алырын үргүлүчүлүп турар

Уш чыл хуусаалыг өөредилгеге ортуман эртем-биле мергежилдер даразында мергежилдерниң чедип ал бозур:

1. Автомобилчи.
 2. Электронщик.
 3. Слесарь-сантехник.
 4. Чааынчы тудукчу.
 5. Бызынчы.
 6. Малыр.
 7. Дашчы, конструкциялар өгөкөчизи.
 8. Штукатур.
 9. Газоэлектросварщик.
- Уш чыл хуусаалыг өөредилгеге сес класс дооскаш оолдарын, уруугарын хүлөп ал турар.
- Ортумак школа дооскаш оолдарын, уруугарын даразында мергежилдер талаам-биле 9 ай хуусаалыг өөредилгеге учулгыше чалап турар.
1. Автомобилист.
 2. Электронщик.
 3. Чааынчы тудукчу.
 4. Каасталга плиталарынын салгычымы.
 5. Малыр.
 6. Дашчы монтажник.
 7. Штукатур.
 8. Газоэлектросварщик.
- 9 класс дооскаш оолдарын, уруугарын бүгү-ле мергежилдерге II курска өөрениришиңге база чалап турар.
- Учылгыше чаагайгыткан нияти чурталга чер-биле, даштамыр база ажилдарда келер хөнтөр-биле, халас чөкчө-нигө-биле хандырар. Учылгыше киргенин даразында чыгытселдерни ажилгаар:
- а) Учылгыш дооскан оолда ай хуусаалыг төлөгөлүг трелеп бээр.

б) Өөредилге үезиниң нияти стаажа кийр саазар.

в) Шөрөлекчиликке мергежилниң киргенирин эки шынарыг чөмөр-биле хандырар.

г) Учылгыш тергенин эки доосканнар дээди болгаш ортуман өөредилге черлеринге кирерат артык эртен ажиллаар.

Хүлөп алырын негелес:

Бүгү-ле мергежилдерге оолдарын болгаш уруугарын кирер эжаамен чокка хүлөп алыр.

Кирерлерге даразында документлар херек.

Директорун амыга билдиривилин.

Шынал алган мергежилдин талаам-биле № 4 КПТУ-га өөредилгеге хүлөп алыр дугайында (огау азы уруун) ады-незинин дилег бажың.

Тортутүнгенин дугайында херемел азы паспорт;

Эртемниң дугайында херемел азы аттестат;

Кийр бажылыг херемел азы шөрөг билегин;

Школадан азы ажилдап турган черинден характеристика;

Чуртап турар черинден шымылга;

Бүгү-ле болгаш үчүлгыш дугайында шымылга;

Медицина шымылгазы (286 хевирини);

3X4 хемчээлдиг 8 фото-чурук.

Адрес: Кызыл хоорай, Магистраль кудумчуу 1, тел. 2-21-09, 2-14-54.

Улетпүр-бүдүрүлгелер эргелениң Красноярскиле өөредилге-курс комбинатының «Тудуг кезектери» комбинатының чылында № 3 өөредилге пунктуу 17,5 хардан ору пазылыг оолдарын, уруугарын даразында мергежилдер талаам-биле өөредилгеге чалап тур:

1. Ковурт болгаш көдүртүр крапариниң машиниш (краповиш).
 2. Диривилер сентээр талаам-биле слесарь.
 3. Электрослесарь.
 4. Бетон, хокукса белеткөр талаам-биле оператор.
 5. Бус котблдарынын машиниш.
- Өөрениришиң хуусааы 4 ай. Өөренип турган үезиниң дургузунда 72 рубль хемчээлдиг стипендиясы төлөп бээр. Өөредилгениң дооскаш соода «Тудуг кезектери» комбинатка мергежилдиниң талаам-биле ажилды бээр. Кичөөдөр август 15-ге эгездер.
- Тодардык амырың биле бээр чери: «Тудуг кезектери» комбинатта кадрлар килдиз азы № 3 өөредилге пунктуу, № 2, 10 автобус-биле баар. Телефон 2-31-07.

РЕДАКЦИЈАНЫҢ АДРЕЗИ: ИНАЕКС 667000

Кызыл, Шетинкин-Кравченко кудумчуу, бажың № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: пропандиза килдиришиң 2-31-75, харысагалыг секретарынын 2-23-54, көдө ажил-агыл килдиришиң 2-21-47, улөтүр килдиришиң 2-22-64, чагаа килдиришиң 2-41-27, информация база совет тургузуг амдистерияны 2-20-60, корректорларыны 2-27-41, бухгалтериянын 2-12-45, секретариятын, 2-23-35, солун келбей баргалга 2-32-75 телефонче долгаар.

Тиржи 16332. Чагыт № 292.

СОЛУН НЕДЕЛЯДА 6 КАТАПҮНЕР